

Examinering

Een goede beschrijving van het examenprogramma is belangrijk voor het succesvol ontwikkelen van een doorlopende leerroute vmbo-mbo. In een doorlopende leerroute vmbo-mbo is er sprake van één gezamenlijk onderwijs- en examenprogramma voor zowel het vmbo als het mbo dat deel uitmaakt van de leerroute. In deze bouwsteen leest u hoe u de examinering van het vo-deel en het mbo-deel van de doorlopende leerroute kunt vormgeven en welke wettelijke eisen daarbij van belang zijn.

Wettelijke ruimte voor examinering in een doorlopende leerroute

Hieronder leest u de voordelen en de belangrijkste randvoorwaarden bij examinering in een doorlopende leerroute.

In het onderwijs- en examenprogramma van een doorlopende leerroute is het mogelijk om vmbo- en mbo-onderwijs en examinering te integreren. Zo kunnen delen van het mbo-onderwijs in de eerste twee jaar van de route aan bod te komen en geëxamineerd worden. Daarnaast is het mogelijk om vmbo-onderwijs en -examens op een later moment in de route aan te bieden. Om vmbo-scholen en mbo-instellingen de mogelijkheid te bieden één geïntegreerd onderwijs- en examenprogramma vorm te geven, kunnen vmbo-examens tot en met het derde jaar van de doorlopende leerroute worden afgesloten. Dat betekent dat jongeren in een doorlopende leerroute een jaar langer de tijd hebben om het vmbo-examen af te ronden.

Voor de gehele doorlopende leerroute wordt de examinering per leerjaar beschreven en vastgesteld. Deze beschrijving komt in de plaats van het programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en de onderwijs- en examenregeling (OER)¹. Voor het opstellen van een geïntegreerd document kan geput worden uit het PTA en de OER die geldt voor het afzonderlijke vmbo-programma's dan wel de mbo-kwalificatie. Uit deze documenten kunnen de eindtermen/deeltaken/domeinen uit het vmbo-programma en de kerntaken/werkprocessen uit de mbo-kwalificatie worden gefilterd. Vervolgens kan de samenhang tussen de

programma's worden bepaald en kan worden besloten welke vmbo-vakken en mbo-examenonderdelen gezamenlijk geëxamineerd kunnen worden. Omdat in een doorlopende leerroute het examenprogramma geïntegreerd wordt aangeboden, wordt de geïntegreerde beschrijving van het examenprogramma anders dan de optelsom van een afzonderlijk PTA en OER.

In het gezamenlijk PTA/OER komen per schooljaar/studiejaar tenminste de volgende onderdelen aan bod:

- Hoe het onderwijsprogramma en de examens van de doorlopende leerroute vmbo-mbo zijn ingericht.
- Welke delen van het onderwijsprogramma en welke delen van de examens onderdeel zijn van het vmbo dan wel onderdeel zijn van de mbo-opleiding. Indien een onderdeel zowel vo- als mbo-onderwijs betreft, dan worden de delen uitgesplitst en wordt aangegeven welk deel wat betreft.
- Of er sprake is van vak- of sector-overstijgende programmaonderdelen en de inzet van het personeel daarbij.²
- Welke onderdelen van het examenprogramma in het school- en instellingsexamen worden getoetst waarbij de link tussen de toets en het examenprogramma helder worden gemaakt.
- Wat (op hoofdlijnen) de inhoud is van de onderdelen van het schoolexamen.

>>

¹ De wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo spreekt van een gezamenlijk PTA/OER, maar in de praktijk betekent dit in de uitwerking doorgaans het PTA/examenplan en een bijbehorend examenreglement/OER. De beschrijving van het toetsprogramma vindt dan plaats in het geïntegreerde PTA/examenplan.

² Bij vak- en sector overstijgende programmaonderdelen, dus bij onderdelen waarin zowel vmbo- als mbo-leerstof wordt aangeboden, mag in een doorlopende leerroute gebruik worden gemaakt van de teambevoegdheid. Elke leraar/docent in het team moet beschikken over een bevoegdheid waaruit blijkt dat voldaan is aan de bekwaamheidseisen voor het vo of mbo. Daarbij moet het team als geheel beschikken over de bekwaamheidseisen en bevoegdheden van het vo en mbo voor alle programmaonderdelen van de doorlopende leerroute.

- Op welke wijze en binnen welke tijdvakken de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden, de herkansing daaronder mede begrepen.
- Welke regels gelden voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen tot stand komt.
- Wat het aantal begeleide onderwijzers per programmaonderdeel is en wat het aantal klokuren beroepspraktijkvorming is.
- Welke regels gelden met betrekking tot het examen van de beroepsopleiding.
- Het ondersteuningsaanbod voor deelnemers met een beperking die extra ondersteuning behoeven.

Mogelijkheden in de geïntegreerde route

Voor de geïntegreerde route van vmbo-basis naar mbo 2 geldt hetzelfde kader als voor de doorlopende leer-route. Ook in deze route wordt het examenprogramma zoveel als mogelijk geïntegreerd, kunnen mbo-examenonderdelen al in de eerste twee jaar van de route worden aangeboden en kan het vmbo-examen tot en met het derde jaar van de leerroute worden afgesloten. In de geïntegreerde route kunnen de vmbo-school en mbo-instelling er daarnaast voor kiezen om (een deel van het) vmbo-examen achterwege te laten voor die jongeren die meer begeleiding nodig hebben om een startkwalificatie te kunnen behalen.

Verantwoordelijkheden

De vmbo-school is verantwoordelijk voor de vo-examinering en –diplomering. De mbo-instelling blijft verantwoordelijk voor het mbo-onderwijs en de mbo-examinering en diplomering.³ Mocht de inspectie vaststellen dat mbo-onderwijs,-examinering of diplomering van onvoldoende kwaliteit is, dan zal de inspectie de mbo-instelling aanspreken, en niet de vo-school en vice versa.

Voorbeelden en tips

U kunt de voorbeelden en tips hieronder gebruiken voor de nadere uitwerking van de beschrijving van het examenprogramma van de doorlopende leerroute vmbo-mbo, dat bij uw situatie past.

1 **Verdiep je in elkaars examenprogramma's/ het kwalificatiedossier**

Wat moet een jongere in het vmbo en het mbo allemaal kennen en kunnen? Verken welke termen gebruikt worden en wat de betekenis daarvan is (vmbo en mbo spreken soms toch een andere taal). Ga in gesprek met elkaar over het niveau van beschreven kennis en vaardigheden in de zin van complexiteit en mate van zelfstandigheid die van vmbo-leerlingen en mbo-studenten wordt gevraagd. Zie de websites voor de examenprogramma's vmbo en kwalificatiedossiers mbo. Op de site van Cito staan van de afgelopen jaren alle centrale examens van zowel de AVO-vakken als de beroepsgerichte vakken vmbo. Deze laten goed zien wat er van een vmbo-leerling wordt gevraagd en met welke kennis en vaardigheden vmbo-leerlingen het mbo instromen. Hier zijn de volledige examenprogramma's te vinden.

2 **Geef samen vorm aan de examinering**

Na de verkenning van mogelijkheden is het tijd voor actie; probeer samen vorm te geven aan bijvoorbeeld de inhoudelijke aansluiting tussen keuzevakken in het vmbo en keuzedelen in het mbo. Ontwikkel samen een schoolexamen bij de keuzevakken met 'civiel effect' in het mbo. Doe mee als assessor/examinator bij het afnemen van elkaars examens. Evalueer samen de resultaten van de examens en kom waar nodig tot verbeteringen.

3 **Maak als vmbo-school gebruik van het bedrijvennetwerk van een collega mbo óf andersom**

Het mbo werkt intensief samen met het regionale bedrijfsleven om zijn onderwijs vorm te geven. Jongeren doen veelal examen in de authentieke beroepspraktijk. Kijk eens of je als vmbo-school ook van dit bedrijvennetwerk gebruik kunt maken. Bijvoorbeeld bij het beoordelen van de schoolexamens bij de keuzevakken of het uitvoeren van een project in of in opdracht van een bedrijf. Maar ook het vmbo heeft vaak een goed bedrijvennetwerk. Kijk eens samen waar jullie een 'match' hebben.

³ Klachten over het mbo-onderwijs of de -examinering worden de eerste twee jaren van de doorlopende leerroute bij de vmbo-school ingediend. De vmbo-school zal dan in samenspraak met de mbo-instelling de klacht afhandelen. Voor deze constructie is gekozen in verband met de laagdrempeligheid van de klachtenprocedure. Voorkomen moet worden dat een jongere zelf moet uitzoeken waar hij terecht kan met zijn klacht.